

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

6. Немытина М. В., Никифорова Т. Н. Дела о государственных преступлениях в Саратовской судебной палате (1871–1881 гг.). *Советское государство и право*. 1992. № 3. С. 130.
7. Ордынский С. П. Преступления против порядка управления. Практический комментарий. Москва : Право и жизнь, 1924. С. 4.
8. Пионтковский А. А. Система особенной части уголовного права. *Советское право*. 1926. № 2. С. 56.
9. Познышев С. В. Очерк основных начал науки уголовного права. Особенная часть. Москва, 1923. С. 220.

Ключові слова: державні злочини, політичні злочини, контрреволюційні злочини, система покарань, державна зрада.

Key words: state crimes, political crimes, counter-revolutionary crimes, punishment system, treason.

ДОМБРОВСЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ЯРОСЛАВОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри історії держави і права*

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕПРОДУКТИВНИХ ПРОЦЕСІВ У ШВЕЙЦАРІЇ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Правове забезпечення репродуктивних процесів бере свій початок розвитку, як вважають фахівці, у контексті окремої підгрупи прав людини під час Міжнародної конференції Організації Об'єднаних Націй справ людини у 1968 році. Саме ж визначення змісту репродуктивних прав вперше було закріплено у Програмі дій Міжнародної конференції по народонаселенню та розвитку, яка проходила в Каїрі 5–13 вересня 1994 року [1, с. 81]. Згодом свого подальшого тлумачення поняття репродуктивних прав отримало на Четвертій Всесвітній конференції по становищу жінок, що відбулася у вересні 1995 року у Пекіні. В наступні роки питання в галузі здоров'я та їх правове забезпечення, в тому числі і репродуктивних процесів, неодноразово обговорювалось на різних міжнародних форумах і заходах державного рівня.

Проблема забезпечення репродуктивних процесів відповідними правами є однією з найбільш дискусійних і суперечливих в усіх країнах, незалежно від соціально-економічного рівня їх населення, культури та релігії. Аналіз історії включення репродуктивних прав у міжнародно-правові документи свідчать про те, що держави не поспішали це здійснювати. Та й проблема застосування репродуктивних технологій також активно не обговорювалась. І лише при допомозі зростаючої діяльності жіночих організацій, феміністських груп в багатьох випадках в окремих країнах вдалося досягти правового забезпечення репродуктивних процесів. Не виключенням у цьому плані стала і така європейська країна як Швейцарія,

де історія боротьби жінок за репродуктивні права, послуги була досить складною. Але у багатьох ситуаціях вона була результативною.

Історично в Швейцарії були складні відносини між державою та релігією, що суттєво вплинуло на законодавство про репродуктивне здоров'я. У 1803 році, після руйнування Наполеоном Священної Римської Імперії, Швейцарія переходить до форми держави – федеративна республіка. Нова конституція передбачала децентралізовану систему влади, що надавала швейцарцям широкі можливості для самоуправління на місцевому рівні. Проте, релігія, особливо католицька церква, мала значний вплив на політику в деяких кантонах. У католицьких регіонах Швейцарії законодавство про репродуктивне здоров'я було більш прогресивним [2].

Важливо зазначити, що Швейцарія завжди була консервативною країною, і репродуктивні права не були винятком. У ХІХ столітті, коли майже усі країни Європи уже законодавчо визнавали право жінок на контроль над своїм тілом, Швейцарія залишалася поза цим питанням. Завдяки боротьбі жінок в питаннях рівності, починаючи з ХІХ століття, в Швейцарії формується регулювання питання відносин між статями. У 1907 році був прийнятий Закон про боротьбу зі зґвалтуванням та статевими злочинами, який захищав жінок від статевого насильства та сексуальної експлуатації [3]. Проте, як зазначають фахівці, до ХХ століття, репродуктивні права жінок не були визнані у Швейцарії. У 1912 році було прийнято Закон про боротьбу зі шкідливими звичками, який забороняв аборти та контрацепцію [4]. Але згодом цей закон частково був скасований, коли заборону на контрацепцію вилучили, однак заборона на аборти залишалась. Після цього закону багато жінок Швейцарії вимушені були нелегально використовувати заборонене та виступати проти подібних заборон і відстоювати свої репродуктивні права.

У другій половині ХХ століття у Швейцарії почали з'являтися рухи, спрямовані на розширення прав жінок у сфері репродуктивного здоров'я. У 1968 році було створено організацію «Жіноча федерація», яка боролася за репродуктивні права жінок. Результатом успішної її боротьби було проведення народного референдуму у 1971 році, в якому більшість виборців висловилися проти лібералізації законодавства з абортів [5]. Але уже у 1977 році, за ініціативи цієї ж організації та інших об'єднань жіноцтва було проведено повторний референдум, який підтримав лібералізацію законодавства. Новий закон дозволяв проводити аборти у тих випадках, коли вагітність була загрозою для фізичного чи психічного здоров'я матері, коли плід мав серйозні вади або, коли вагітність виникала в результаті насильства. Цей закон став кроком до розширення прав жінок у сфері репродуктивного здоров'я у Швейцарії.

На початку ХХІ століття боротьба жінок Швейцарії за репродуктивні права ще більше активізувалась. У 2002 році Швейцарський парламент прийняв Закон про репродуктивні права, який визнав права жінок на самовизначення щодо свого тіла та репродуктивного здоров'я [6]. Цей закон гарантував доступ жінок до інформації та

послуг щодо контрацепції та планування сім'ї, а також право на вибір між абортom та виносом вагітності. Крім того, закон забороняв примусову стерилізацію та дискримінацію жінок на підставі статі. Та не усі жінки в Швейцарії мають рівний доступ до репродуктивних послуг та інформації. Наприклад, для молодих жінок та жінок з низьким рівнем доходів може бути складно отримати доступ до окремих послуг репродуктивного характеру. Окрім того, деякі консервативні групи в країні продовжують активно протидіяти репродуктивним правам жінок, аргументуючи це моральними та релігійними переконаннями. Однак у Швейцарії також існують організації, що працюють на захист репродуктивних прав жінок. Наприклад, Національна асоціація для права на аборт та планування сім'ї (*Association nationale pour le droit à l'avortement à la planification familiale*) бореться за доступність та законність абортів та контрацепції в Швейцарії. Крім того, такі організації як, Швейцарська асоціація здоров'я сексуальності (*Swiss Society for Sexual Health*) та Швейцарська асоціація з планування сім'ї (*Swiss Association for Family planning*), працюють над покращенням репродуктивного здоров'я та доступності репродуктивних послуг в країні та забезпечення їх правами.

Отже, аналіз історичного аспекту боротьби за репродуктивні права, зокрема, жінок Швейцарії, свідчить про те, що вони досить довго виборювали їх та і не лише ці права, а взагалі свою рівність у всіх сферах життя, як зазначає про це провідний фахівець проблеми боротьби жіноцтва за рівні права проф. Н.В. Анішук: «За всієї вираженої демократичної швейцарської Конституції та врегульованого нею суспільного ладу деяким дисонансом є той факт, що Швейцарія опинилася перед останньою країною у Європі та однією з останніх у світі, що визнала виборчі права за жінками. Це відбулося лише на референдумі у червні 1971 року» [7, с. 4]. Зазначимо, що історичний характер правового забезпечення репродуктивних процесів у Швейцарії свідчить про те, що країна поступово рухалась до більш прогресивної політики відносно репродуктивної свободи жінок. Проте, цей процес був дуже повільним та вимагав багато зусиль. Швейцарія мала складний шлях щодо правового забезпечення репродуктивних процесів та прав жінок на вибір щодо планування сім'ї та репродуктивного здоров'я. Протягом історичного розвитку країни існували обмеження та бар'єри, які перешкоджали жінкам здійснювати контроль над своїм репродуктивним здоров'ям та правами.

Правове забезпечення репродуктивних процесів у Швейцарії, не дивлячись на труднощі є важливим етапом у розвитку суспільства та захисту прав жінок. У наш час репродуктивні права стали складовою частиною прав людини, що забезпечують свободу вибору та контролю. На сьогоднішній день у Швейцарії репродуктивні права жінок є законними та гарантованими, і доступ до репродуктивної медицини є пріоритетним завданням уряду. Але проблеми ще є і тому важливо продовжувати захищати репродуктивні права жінок. Приклад боротьби жінок Швейцарії за свої репродуктивні права є досить показовим для багатьох країн, в тому числі і для українських жінок. Свідченням

цього є те, що Комітет Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування підготував на розгляд Верховної Ради документ «Про застосування допоміжних репродуктивних технологій та заміне материнство» [8, с. 2].

Список використаних джерел:

1. Чечерський В. І. Право на репродукцію (відтворення) у системі основоположних прав людини: конституційне – правове дослідження : монографія. Херсон : Видавництво «ОЛДІ-ПЛЮС», 2019. 416 с.
2. “Zurich womens Strike: Swiss City Grinds to Halt in Protest Against / nequality.” The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2019/jun/14/zurich-womens-strike-swiss-city-grinds-to-halt-in-protest-against-inequality>
3. United Nations, Department of Economic and social Affairs, Population Division. “Switzerland”. 2019. <https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/urbanization/theworldscitiesin2018databooklet.pdf>
4. Світова організація охорони здоров'я. «Країні профіль». Оновлено 1 травня 2023. <https://www.who.it/countries/che/en>
5. Federal Office of Public Health, “Reproductive Health”, accessed April 29, 2023. <https://www.bag.admin.ch/bag/en/home/gesundleben/gesundheitsforderung-und-krankheitspraevention/sexual-und-reproduktionsgesundheit/reproduktive-gesundheit.html>
6. Hugentopler, Valérie. “Women’s Suffrage in Switzerland: A Comparative Approach”. Swiss Political Science Review 23, no. 4 (2017): 369–28. doi:10.1111/spsr.12256.
7. Аніщук Н. В. Гендерно-правові реформи у Швейцарії. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Том 26. Одеса : Гельветика, 2020. С. 3–11.
8. Горбунова О. Встановлять чіткі правила застосування допоміжних репродуктивних технологій // Голос України, № 77 (8094). 18 квітня 2023. С. 1–8.

Ключові слова: репродуктивні права, репродуктивне здоров'я, репродуктивні процеси, історичний аспект, гендер.

Key words: reproductive rights, reproductive health, reproductive processes, historical aspect, gender.

СЕМЕНОВА АЛЬБІНА ПАВЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри історії держави і права*

ПРОБЛЕМИ УНІФІКАЦІЇ АЛІМЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ В СКЛАДІ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну і погіршення через це політичної, економічної та соціальної ситуації загострює питання якнайшвидшої адаптації усіх галузей права у відповідність

Боброва Тетяна Анатоліївна Правовідповідність у контексті здійснення негативної правотворчості	102
Дараган Євген Олександрович Кодифікація права як засіб вдосконалення правового регулювання	104
Білоус Ольга Анатоліївна Гендерне право як сучасна навчальна дисципліна	107
Лисик Максим Анатолійович Питання правозаконності у врученні повісток громадянам під час воєнного стану.	109
Врона Христина Андріївна Сакральне у сприйнятті сучасної держави	111

СЕКЦІЯ 3

ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Аніщук Ніна Володимирівна Внесок Валтазара Богішича у дослідження інокоштини та задруги: історико-правовий аспект.	116
Діяковська Мажена Вплив римського права на розвиток права у Польщі доби Ренесансу.	118
Єфремова Наталя Володимирівна, Корнієнко Ірина Валеріївна До питання педагогічної діяльності Миколи Миколайовича Розенталя в Одеській юридичній школі	121
Sugatska Nataliia, Kalitseva Olena Historical legal documents of ancient Olbia	124
Шершенькова Вікторія Анатоліївна Правове регулювання сімейних відносин в Україні (70–80-ті рр. XX ст.)	126
Остапенко Тимур Олександрович Щодо характеристики принципів дослідження системи законодавства про державні злочини на українських землях у післяреволюційний період	130
Домбровський Олексій Ярославович Правове забезпечення репродуктивних процесів у Швейцарії: історичний аспект	133
Семенова Альбіна Павлівна Проблеми уніфікації аліментного законодавства на українських землях в складі Другої Речі Посполитої	136